

İhale geçici teminatların gelir kaydedilmesi gerektiğinde hangi oran üzerinden gelir kaydedileceği hk

04.01.2002 tarihinde kabul edilerek 01.01.2003 tarihinden itibaren yürürlüğe giren ve mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalelerini düzenleyen 4734 sayılı Kamu İhaleleri Yasası, 2886 sayılı Devlet İhale Yasasından farklı olarak temel müesseselerde birtakım ciddi değişiklikler öngörmektedir. Bu düzenlemelerden bir tanesi de tahmini bedelin tespiti (4734 sayılı Yasanın tabiriyle yaklaşık maliyet) ve buna bağlı olarak geçici teminatın alınmasında kendisini göstermektedir.

Aşağıda 4734 sayılı Yasa kapsamında ihale edilen işlerde geçici teminat alınması gereken durumlarda, teminatın gelir yazılması gerekmesi halinde istekliler tarafından verilmiş olan geçici teminatın ne kadarının gelir kaydedilmesi gerektiği üzerinde durulacaktır.

YAKLAŞIK MALİYET İLE İLGİLİ YER ALAN DÜZENLEMELER

4734 sayılı Kamu İhaleleri Yasasının getirdiği en önemli yeniliklerden birisi de bedel tahminini yeni tabiriyle yaklaşık maliyeti gizli tutmasıdır. Yaklaşık maliyet konusunda Yasanın;

“”7 nci maddesinde, İhalesi yapılacak her iş için bir işlem dosyası düzenlenir. Bu dosyada ihale yetkilisinden alınan onay belgesi ve eki yaklaşık maliyete ilişkin hesap cetveli, ihale dokümanı, ilân metinleri, adaylar veya istekliler tarafından sunulan başvurular veya teklifler ve diğer belgeler, ihale komisyonu tutanak ve kararları gibi ihale süreci ile ilgili

bütün belgeler bulunur

9 uncu maddesinde, Mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihalesi yapılmadan önce idarece, her türlü fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere yaklaşık maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilanlarında yer verilmez, isteklilere veya ihale süreci ile resmi ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz.

61 inci maddesinde, Bu Kanunun uygulanmasında görevliler ile danışmanlık hizmeti sunanlar; ihale süreci ile ilgili bütün işlemlere, isteklilerin iş ve işlemleri ile tekliflerin teknik ve mali yönlerine ilişkin olarak gizli kalması gereken bilgi ve belgelerle işin yaklaşık maliyetini ifşa edemezler, kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamazlar. Aksine hareket edenler hakkında ilgisine göre 58 ve 60 ıncı maddelerde belirtilen müeyyideler uygulanır.

62/d maddesinde, İdarelerce bütçesinin programlanmasında, ihalede ise isteklilerce verilen tekliflerin karşılaştırılmasında kullanılmak üzere tespit edilen yaklaşık maliyet isteklilere duyurulmaz. "

Hükümleri yer almaktadır. Kanun ile yaklaşık maliyetin gizliliği çerçevesinde getirilen genel esasları aşağıda belirtildiği şekilde özetlemek mümkündür:

- Yaklaşık maliyet gizlidir.
- Yaklaşık maliyete ihale ve ön yeterlik ilanlarında yer verilmez.
- Kanunun uygulanmasında görevliler ile danışmanlık hizmeti sunanlar işin yaklaşık maliyetini ifşa edemezler, kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamazlar.
- İsteklilerin tekliflerini kendi iradeleriyle serbestçe ve gerçekçi vermelerini sağlamak, isteklilerce verilen tekliflerin karşılaştırılmasında kullanılmak üzere için yaklaşık maliyet isteklilere açıklanamaz.

GEÇİCİ TEMİNAT İLE İLGİLİ YER ALAN DÜZENLEMELER

Yukarıda da belirtildiği üzere 4734 sayılı Yasa hükümlerine göre yaklaşık maliyet gizli olduğundan istekliler tekliflerini yaklaşık maliyete göre veremeyeceklerdir. Diğer bir anlatımla

2886 sayılı Devlet İhale Yasasında tahmini bedel esas alınarak teklif verme veya çok bilinen adıyla kırım yapma imkanı, yeni Yasayla artık mümkün değildir. Dolayısıyla yeni Yasa kapsamında verilecek tekliflerin de yaklaşık maliyet dikkate alınmaksızın verilmesi gerekmektedir.

Sorun, yaklaşık maliyetin gizli olması ve isteklilerce bilinmemesinin sonucu olarak verilmesi gereken teminatlarda kendisini göstermektedir. İsteklilerin 2886 sayılı Devlet İhale Yasasında tahmin edilen bedelin %3 ü oranında alınması gereken geçici teminatı, 4734 sayılı Kamu İhale Yasası çerçevesinde vermesi, yaklaşık maliyetin bilinmemesi nedeniyle mümkün değildir. Kanun koyucu belirtilen hususu aşmak için alınması gereken teminatı isteklilerin teklif ettikleri bedellere göre ayarlamıştır. Konu ile ilgili olarak Yasanın 33 üncü maddesinde, ihalelerde, teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, istekli tarafından verilecek tutarda geçici teminat alınır. İhale dokümanında belirtilmesi şartıyla, danışmanlık hizmeti ihalelerinde geçici teminat alınması zorunlu değildir hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla gerçekleştirilen ihalelere teklif veren isteklilerin asgari olarak teklif ettikleri bedelin %3 ü oranında teminat vermeleri zorunlu olup, bunun üzerinde de teminat vermeleri iradelerine bırakılmıştır.

GEÇİCİ TEMİNATLARIN GELİR KAYDEDİLMESİ HALİNDE DİKKATE ALINACAK TUTAR

Yukarıda da belirtildiği üzere yaklaşık maliyetin gizliliği ilkesi çerçevesinde kanun koyucu isteklilerin vermiş oldukları teklifin de gizliliğini öngörmektedir. Verilen tekliflerin gizliliği ise verilen teminatların %3 den aşağı olmamak üzere isteklilerce takdir edilecek tutarda verilmesi ile sağlanmaktadır. Dolayısıyla isteklilerin vermiş oldukları tekliflerin diğer istekliler tarafından bilinmemesi bakımından verilen teminatların asgari oranı karşılamak kaydıyla daha yüksek oranlardan verilmesi de mümkündür. Önemli olan bir isteklinin vermiş olduğu teklifin verilen teminattan hareketle diğer istekliler tarafından tespit edilmesini önlemektir.

Böylelikle ihalelerin rekabet ortamında en uygun bedelle temin edilmesinin de yolu açılmış olacaktır.

Hal böyle olunca, geçici teminatların Yasa hükümlerine göre gelir yazılması gerektiğinde de, bu kapsamda değerlendirmeye tabi tutulması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle tamamen verilen teklifleri gizli tutmak amacıyla asgari oran olan %3 lük oranın üzerinde verilen teminatların da gelir kaydedilmesi halinde %3 lük kısmının dikkate alarak değerlendirmeye tabi tutulması, bu oranın üzerinde kalan tutarların da gelir kaydedilmeyerek isteklilere iade edilmesi gerekmektedir.

4734 sayılı Devlet İhaleleri Yasası tahmini bedeli esas alan ihale sisteminden vazgeçerek sadece idarelerin bildiği yaklaşık maliyet esasını öngörmektedir. Benzer şekilde isteklilerin vermiş oldukları tekliflerin diğer isteklilerce anlaşılmaması bakımından da verilecek teminat oranını asgari oranı karşılamak şartıyla sınırlandırmamış, isteklilerin inisiyatifine bırakmıştır. Hal böyle olunca yani verilen tekliflerde gizliliği sağlamak esas olunca, isteklilerin de vermiş oldukları geçici teminatların gelir kaydedilmesi halinde de asgari oran olan teklif edilen bedelinin %3 üne tekabül eden tutarın dikkate alınması, bu tutarı aşan miktarların da isteklilere iade edilmesi gerekmektedir.

Aksi halde verilen teminatların tamamının gelir kaydının söz konusu olması halinde, istekliler sadece %3 teminat vermekle yetinecekler, dolayısıyla ihalelerde rekabetin ve sonucu olarak en uygun bedelle ihtiyaçları temin etmenin yolu kapanmış olacaktır.